

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

KIESRAAD

Datum
12 oktober 2015

Ons kenmerk
2015-0000580410

Inlichtingen
mr. W.A.E. Brüheim
T +31 (0) 70 426 6266
F +31 (0) 70 345 0879

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Bezoekadres
Herengracht 21
2511 EG 's-Gravenhage
Nederland

Postadres
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage
Nederland

Internetadres
<http://www.kiesraad.nl>

E-mailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp

Advies Ontwerpbesluit tot wijziging van het Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming in verband met experimenten met een nieuw stembiljet in het stemlokaal

1. Inleiding

In uw brief van 29 september 2015 verzocht u de Kiesraad te adviseren over het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming in verband met experimenten met een nieuw stembiljet in het stemlokaal (hierna: het ontwerpbesluit).

2. Samenvatting

Het ter advisering voorgelegde ontwerpbesluit bevat een regeling voor experimenten met een nieuw model stembiljet in stemlokalen. De Kiesraad geeft u in overweging om in enkele gemeenten gelijktijdig te experimenteren met zowel het nieuwe stembiljet als met centrale stemopneming.

De Raad kan zich vinden in de voorgestelde regeling en de voorlichting die u daarover wilt bieden. Wel adviseert hij te verzekeren dat de doorwerking van logo's op dezelfde manier geregeld is als de doorwerking van aanduidingen van politieke groeperingen. Ook wordt extra aandacht gevraagd voor de voorlichting aan bijzondere doelgroepen zoals personen met een fysieke functiebeperking, laag geletterden, ouderen en niet-Nederlanders.

3. Algemeen

In april 2015 heeft de Kiesraad u geadviseerd over een ontwerp voorstel van wet tot wijziging van de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming.¹ Deze wijziging moet het mogelijk maken dat in het stemlokaal experimenten worden gehouden met een nieuw model stembiljet.² Het onderhavige ontwerpbesluit bevat de regels die bij een dergelijk experiment zullen worden toegepast.

Op grond van het Tijdelijk Experimentenbesluit stembiljetten en centrale

¹ Advies van de Kiesraad d.d. 22 april 2015 over de Wijziging Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming voor experimenten met een nieuw stembiljet in het stemlokaal. Alle adviezen van de Kiesraad zijn te vinden op www.kiesraad.nl.

² Kamerstukken II 2015/16, 34 288, 1-4.

Datum
12 oktober 2015

Ons kenmerk
2015-0000580410

Onderdeel
Kiesraad

Blad
2 van 2

stemopneming zullen straks experimenten gehouden worden met centrale stemopneming en met een nieuw stembiljet. De Kiesraad adviseert om deze experimenten niet alleen naast elkaar uit te voeren, maar gelijktijdig ook experimenten te houden waarbij het nieuwe stembiljet centraal geteld wordt. Op die manier wordt ook inzicht gekregen in de effecten van het gebruik van een nieuw stembiljet in situaties waarin centraal wordt geteld.

4. Doorwerking van logo's

In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld dat het logo van een politieke groepering op het stembiljet en op het overzicht van de kandidatenlijsten wordt afgedrukt, als aan twee cumulatieve voorwaarden wordt voldaan.³ De eerste voorwaarde is dat het logo geregistreerd moet staan bij het centraal stembureau. De tweede voorwaarde is dat de aanduiding van de groepering op het stembiljet en op het overzicht van de kandidatenlijsten moet worden geplaatst.

Er is voor de verkiezing van elk vertegenwoordigend orgaan een centraal stembureau.⁴ Politieke groeperingen die hun aanduiding geregistreerd hebben bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, kunnen deze aanduiding doorgaans ook gebruiken bij gemeenteraadsverkiezingen. Er is dan sprake van doorwerking van aanduidingen.⁵ Uit de tekst van het wetsvoorstel tot wijziging van de Experimentenwet blijkt dat ook de registratie van logo's doorwerking heeft.⁶ De in het ontwerpbesluit opgenomen voorwaarde dat een logo bij "het centraal stembureau" geregistreerd moet staan, leidt er echter toe dat een politieke groepering alleen een logo kan gebruiken als dat logo is geregistreerd bij het centraal stembureau voor de verkiezing die het betreft. Bij gemeenteraadsverkiezingen is dat het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad. De Kiesraad adviseert u de tekst van het ontwerpbesluit zodanig aan te passen dat duidelijk is dat aan het gebruik van logo's geen andere voorwaarden zijn verbonden dan aan het gebruik van aanduidingen.

5. Voorlichting

De Kiesraad vindt het positief dat u kiezers, die woonachtig zijn in gemeenten die deelnemen aan een experiment met een nieuw model stembiljet, niet alleen voorlichtingsmateriaal ter beschikking stelt, maar hen ook de mogelijkheid wilt bieden om voorafgaand aan de dag van de stemming te oefenen met het nieuwe stembiljet. Bijzondere aandacht vraagt de Kiesraad voor de voorlichting aan bijzondere, soms ook kwetsbare, groepen zoals: personen met een fysieke functiebeperking,⁷ laag geletterden, ouderen en niet-Nederlandse kiesgerechtigden.

DE KIESRAAD,
voor deze,

H.F.B.M. Kummeling,
voorzitter

M. Bakker,
secretaris-directeur

³ Art. 18d (nieuw) Tijdelijk Experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming.

⁴ Art. E 1 lid 1 Kieswet.

⁵ Art. G 4 Kieswet.

⁶ Kamerstukken II 2015/16, 34 288, nr. 2, p. 2 (Artikel I onderdeel C).

Kamerstukken II 2015/16, 34 288, nr. 3, p. 18.

⁷ Kamerstukken II 2015/16, 34 288, nr. 3, p. 13.